St.-Ignatius College, AMSTERDAM 1956 – 1962 J.A. Heitmann

In mijn omvangrijk **Ig-Essay** heb ik minder dan anderen de *medeleerlingen* maar eerder de geweldig imponerende *leraren* beschreven die mijn leergierigheid opgewekt hebben.

Eindexamen H.B.S.-B 5-jarige cursus 1962:

Aa, Rudie van de
Bakker, Rob. Wist in het laatste studiejaar ongelofelijk hard te werken en slaagde derhalve cum laude. De leerling had een groot geheugen
Dekkers, Ad
Dekkers, Ton
Goede, Adelbert (Reünie 16 IX 1995, 22 IV 2006)) Zijn vader was een der architecten van het gebouw De Nederlandsche Bank aan het Frederiksplein te Amsterdam alsmede vermaard fotograaf. 1967 werkzaam aan het laboratorium van Kistemaker in de Watergraafsmeer. Daar in 1970 afgestudeerd en in 1975 gepromoveerd in de plasmafysica.
Hamel, Joost (Reünie 16 IX 1995, 22 IV 2006). Deed herexamen 1963.
Heitmann, Jos (Reünie 16 IX 1995, 22 IV 2006)
Hemmers, Henk
Leegwater, Ton. Gestudeerd in zijn hobby biologie. Nam readings uit het bezit van pater Mooijman van Engelse acteurs op en studeerde daarin. Zijn punt voor Engels werd derhalve astronomisch hoog.
Maanicus, Henk. Vertelde wel over een 'goede oom' die bisschop in Afrika is. In een bericht van De R.K.K. Krijtberg heb ik omstreeks 2001 gelezen dat een gelijknamige man te Amsterdam is overleden. Dit moet dan ontegenzeggelijk diens oom geweest zijn.
Mars, Martin
Massaro, Graziano G. G. / Gepromoveerd in de Natuurkunde aan de UvA op 1 III 1978.
Onel, Rob
Pekelharing, Ben
Rooy, Ron de. Hobby massapsychologie en gedroeg zich ook als Lynceus.
Schermer, Toon (Reünie 16 IX 1995). Is Jezuïet geworden uit familietraditie. Werkzaam als gevangenis geestelijk verzorger, een der historische taken van Jezuïeten.
Schle(e)baum, Wim. Vriend van:
Staak, Frans van de(r) (+28 V 2001). Cineast van speciale films voor klein publiek. Gehuwd (geweest) met de vermaarde cineaste Hedy Honigmann.
Zie: http://videoclub.tiscali.nl/film/106cb99d53e.html
Zie: http://videoclub.tiscali.nl/film/106cb98a02d.html
Stam, Paul
Steur, Thoom. Lange Volendammer uit een katholiek gezin van 16 kinderen.
Visser, Jan
Vörde sive Vörding, Louis zum. Fragiele gestalte. Vaak nog gezien in een café Koekenbier te Amsterdam-Zuid.
Wessel, Eric
Pas, Huub te

In ditzelfde eindexamenjaar werd de leerling **Antoine Bodar** van het Ig gestuurd wegens dromerij.
Leo van de Lande, op 3e klas-foto 1959-1960, overleden 15 VIII 2008.
Naar de reünie op 29 X 2011 is niemand gegaan.

Ongeciviliseerden waren:
Veenboer, luidruchtig, berucht en misprezen door leraren. Hij werd van school verwijderd.
Baalke (Duitse afkomst), luidruchtig die zich tijdens het omkleden voor het gym ongegêneerd gedroeg. Hij werd van school verwijderd.
Ho Tan Kwie die wist van sarren. Na een klacht mijnerzijds werd hij van school verwijderd.

Toelatingsexamen
Het Ig nam een "**Toelatingsexamen**" af voor alle kandidaten. De ouders werd schriftelijk verzekerd dat het slagen op zich nog geen garantie is voor plaatsing van de kandidaat op de school. De bijzondere school hield het wettelijk recht te weigeren. In alle vakken werd uitgevraagd zo ook dat van Katechismus (met K!) Mgr. J.P. Huibers Bisdom van Haarlem 15 XIII 1948. Welnu, die konden wij dromen! Veel later kwamen wij erachter dat de catechismusvragen louter dienden de Jezuïeten een inzicht te verschaffen wat het niveau van de godsdienstkennis is geweest!

Eindexamen
14 V, 15 V, 16 V, 17 V, 21 V en 22 V 1962.
In deze tussentijd werden nog gewoon lessen gegeven.
Mondeling 20 VI t/m 26 VI 1962
Datum diploma-uitreiking 29 VI 1962

Paterhuis
Dit (later vergrote) gebouw aan de Hobbemakade was vrij toegankelijk voor de leerlingen. Wij smuilden toen er op het dak een TV-antenne werd gemonteerd voor zulk een heidens object.

Heer Alles - Nederlands. Redekundig ontleden *in extenso*. De man heeft ons een psychologische streek geleverd door op een proefwerk tien lijdend voorwerpszinnen voor te leggen. Aangezien niemand aan een dergelijk toeval kon geloven heeft ook niemand deze tien zinnen goed durven te benoemen. Voor de leraar een waarlijk glunderend genoegen. In een der lagere klassen moest ik een spreekbeurt houden over een vrij onderwerp - altijd een gezellige bijeenkomst. Ik koos het onderwerp "De Kameleon" waarmee ik in een halve minuut klaar was. Dit wekte enige hilariteit... Het jaar daarop nam ik revanche door te spreken over "De planeten" (van ons zonnestelsel dan) en was hiermee bezig maar liefst 50 minuten. Zo een tijd de hele klas weten te boeien was een ongekende prestatie. De heer Alles ried mij aan sterrenkunde te gaan studeren.
Typische uitspraken: instemming met de zangeres Jo Vincent die landelijke publiciteit kreeg dat de moderne zangers slechts konden schreeuwen; dat je in een uit te lenen boek moet schrijven "Gestolen van de eigenaar..." om het ooit terug te willen krijgen.
Hij was woonachtig te Haarlem maar altijd op het Ig, misschien ook nog avondles zodat hij eigenlijk nimmer thuis was.
Omstreeks 1965 kwam ik het echtpaar Alles tegen op het Rembrandtplein. De heer Alles had waterig vermoeide ogen maar glimlachte vriendelijk.
Zijn zoon studeerde sociologie en is waarschijnlijk (naar ik in SPUI las) overleden.

A. Kropman S.J. - Frans. Een joviaal mens, lange gestalte, scherpe blik, lyrische stem. Klassenleraar geweest waarbij je voor menige aangelegenheid kon binnentreden. Als jong mens moest ik een Frans woord op het bord schrijven; ik spelde hem niet correct. "Maar dit woord klinkt ook erg goed!", becommentarieerde de leraar. Wat had een ander gezegd? "Fout!"? "Doe je huiswerk over!"? "Ga in de hoek!"? "Strafregels!"? "DOM!"? Niets van dat

alles, gewoon een hartelijk vriendelijk en gemoedelijk: "Maar dit woord klinkt ook *erg* goed!" Dat noem ik nu didactiek. Een fantastische leraar aan wie ik zeker mijn latere vrijwillige cultivering van de Franse taal te danken heb gehad.
Een zijner beweringen vergeet ik nooit: Dat is dat de Franse taal zich minder goed leent in grof schelden dan de Duitse. Het tegendeel is echter waar: Ik heb in mijn studie de 65 permanente scheldwoorden van Voltaire alle gelezen!
Peter en de Wolf in het Frans met de grammofoonplaat muziek van Prokofjev.
De pater heeft een grote inbreng gehad in de z.g. Vormingsdagen (zie hierna).

Pater Frans Wassenaar S.J. - Geschiedenis. Een zachtmoedige man die niet altijd orde kon houden en dan maar luider ging spreken (Rooijmans deed het omgekeerde!). Wist de aandacht te trekken met het opnoemen van buitengewoon belangwekkende gebeurtenissen en ging dan driftiger spreken. Vaak ben ik op zijn kamer geweest om mij de vergapen aan zo een immense hoeveelheid boeken! Hoe kan je zo geleerd zijn?
En dan daarbij een enorme hoeveelheid scherven gelezen van opgespoten land.
Wassenaar liet eens een document en een schootsvel zien van een bekeerde vrijmetselaar die was uitgetreden. In vroeger eeuwen was een dergelijke uittreding niet zonder risico.
Op 20 X 1960 vond er op het Ig een psychologische test plaats door de Dr. Jan Waterink Stichting. Meerdere klassen werden gescreend teneinde de nieuwe Amerikaanse test te ijken op Nederlands grondgebied. Zo ook vele andere scholen bezocht. Wassenaar was diegene die ondanks de anonymiteit van de test desalniettemin voor onze klas een uitslag gevorderd heeft. Ook anonym natuurlijk. Toen hij nadien gedetailleerd voorlas uit de testresultaten en persoon 1, persoon 2 alsmede persoon 3 noemde, moesten wij onwillekeurig naar een zekere klasgenoot kijken aangezien deze echt voldeed aan onze verwachting! De desbetreffende leerling die dit (allicht) ook in de gaten had keek gerougeerd diep naar zijn navel.

J.G.A. Brinkhoff S.J. - Duits. Veel rijtjes van de onregelmatigen die ik nog bezit. Ik houd van schematiek. Bleef eerder bij grammaticaal onderricht dan letterkundige uitweiding. Toch wel voorzichtige woorden gewijd aan de jongste geschiedenis waar het Duits erfelijk mee belast is; daaraan valt niet te ontkomen.
Faust in het Centraal Theater (afgebroken, stond op de plek tussen iT-ABN Amro-bank nù aan de Amstelstraat) door een Duits gezelschap zij het een fors gecoupeerde tekst om scholieren niet teveel te vermoeien. grammofoonplaatje van gemaakt. Stampvolle zaal met alle leerlingen uit Amsterdam. Maar toen Minna von Barnhelm op 11 II 1961 van Lessing zou worden opgevoerd had de pater verzuimd kaarten te bestellen, kennelijk was ik de enige belangstellende geweest. Samen gingen wij per fiets naar voornoemd theater maar er bleek geen enkel kaartje meer beschikbaar te zijn. Spijtig nam de man afscheid van mij.
Erlkönig (Goethe, Schubert) en Die zwei Grenadiere (Heine, Schubert) op de plaat.
Als geestelijke heeft de man onze eerste twee studiejaren elke dag om acht uur 's morgens de verplichte mis gelezen op de zolderverdieping van "*De Fabriek*", de Zolderkapel genaamd. Een jonge Jezuïet hield bij de ingang toezicht dat 'n kerkganger niet meer dan *een* hostie op het gouden schaaltje legde dat voor de heilige consecratie bedoeld was.

E. Bresser - Duits. Heeft germanistiek aan de UvMünchen gestudeerd en gold derhalve als extra bekwaam. Richtte zich op vertalen van woorden met ogenschijnlijk betekenisovereenkomst in klank van Duits en Nederlands, maar de schijn bedriegt. (Boek J. Schneider.) De opgebouwde woordenschat is degelijk geweest. Van hem stamt de paradox: "Ter voorbereiding van het schriftelijk examen Vertalen Duits kan je i.p.v. een Duits boek eerder een *Nederlandstalig* werk ter hand nemen!"

De man moet geweigerd hebben als vertaler te werken aan de Euterpestraat en dook onder.

Hr. Terlingen - Engels. Een zeer zachtmoedige man die echter onverwachts op luide toon Shakespeare kon verklaren tot "Het grootste genie uit de wereldgeschiedenis". Over beroepsijver gesproken! Een laatste dag van het trimester besteedde de leraar aan door ons Engelse woordjes laten zoeken in een opgegeven woord als bijv. "*Elementary School*" Wie het honderdste woordje aanbracht kreeg een pluim waardoor wij dus wachtten tot nummer 99 voorbij was. Echter konden wij nog niet het beruchte glossarium van Shakespeare hanteren, dat zou al te fraai worden op een Katholieke school. Hierin is wellicht de reden te vinden dat de Duitse Schrijver Ernst Jünger voornoemd wereldgenie zeker niet achtte. Tegen de vacantie las hij voor uit Christmas Carrol en dat *elke keer* met grote vreugde.

J.-P. Mooijman S.J. - Engels. Hij was al aan het Ig verbonden voor 1945 en bleef tot ver in de negentiger nog woonachtig in het patershuis. Benadrukt weliswaar de beslotenheid van het College maar "het Kruis is open." Heeft een grote rol gespeeld in de opbouw van de HAVO/MAVO na invoering van de Mammoetwet waarbij de H.B.S. is verdwenen. Heeft een grote lijst internationale publicaties op zijn naam met didactische studies. Zo is een van zijn stellingen dat een leerling best zestien (spreek-)talen kan leren met de audiomiddelen. De man heeft de hardnekkige gewoonte gehad de leerlingen verplicht bovenaan het proefwerkformulier de letters AMDG te laten schrijven. Voor ons ieder overdreven maar daar tegenin gaan was toch zinloos.
Een oudere schoolgenoot schrijft:
Begin 1943 had hij de pech dat een naamgenoot, deel uitmakend van de Nederlandse Waffen-SS, aan het Oostfront het IJzeren Kruis ontving wegens heldhaftig optreden. Dit werd met veel tamtam op de radio, in kranten en later in het bioscoopjournaal bekend gemaakt. De dag na de bekendmaking kwam hij de klas binnen en werd enthousiast begroet en luidkeels gefeliciteerd en bekogeld met propjes gekleurd vloeipapier.

Hans-Peter Kolvenbach S.J. - Verkeerde na 1945 ook in het Ig.-milieu. Gepromoveerd in de Semitische talen is hij hoogleraar geweest in Beyruth. Maakte carrière in de Jezuïetenorde tot 33e generaal-overste (superior general of "GC32") vanaf 1983 als opvolger van de beroemde Arrupe. Op 28 IV 1997 werd aangekondigd een lezing door pater Kolvenbach in de voormalige kapel van het Ig. Ik zette mij neder(-ig) vooraan en vrijwel direct plaatste zich een vriendelijk mannetje naast mij. Ik raak met hem in gesprek waarin hij mij vraagt naar activiteit, klassieke muziek en de Franse taal; het gesprek ging snel en zal niet langer dan 6 minuten geduurd hebben. Toen de zaal echt volgelopen was werd pater Kolvenbach uitgenodigd achter het spreekgestoelte plaats te nemen. Mijn buurman staat op en begeeft zich naar het katheter. Wat was ik verbaasd gesproken te hebben met de Generaal-Overste van de Congregatie zelve die de naam *De Zwarte Paus* als predicaat heeft!

Ook uit deze tijd stamt het leraarsambt van:
Ben Th. Tervoort (S.J.) - Neerlandicus. Gepromoveerd in 1967 op een proefschrift over "De Structuuranalyse van de Taalontwikkeling van het jonge dove Kind" Met toestemming van de generaal-overste of de paus mocht de man uittreden waarna hij het hoogleraarschap aan de UvA ging bekleden en *last but not least* het huwelijk aanging.
Ik geloof eveneens dat pater Kropman met toestemming de Sociëteit verlaten heeft.

Pater Van Hees S.J. - Fanatiek prediker. Samen met pater Ars S.J. medio zestiger met landelijk opzien uitgetreden in conflict met Arrupe. Beiden bleven echter het priesterambt bekleden in een of andere parochie. De man had graag gewild dat ieder gelovige in trance gebeden uitspreekt, weent en heftige gebaren maakt om ten slotte jankend op den knieën te vallen... Mag zijn dat gelovigen in de warme zuidelijke landen zo zichtbaar religieus bezig

zijn *of acteren* maar voor nuchtere Hollanders is dit al te gek.

B. Middelhoff (Ome Bob) - Scheikunde. Een zeldzame bedachtzame manier van spreken. Zijn mooie dochter heb ik eenmaal gezien wat grote indruk op mij gemaakt heeft. De chemische formule voor alcohol vonden wij het mooist (CH3CH2OH). Een paar weken opgenomen in het R.K. Maria Paviljoen deed heus geen afbreuk aan de voortgang in het onderwijs.
Wij bezochten hem en zagen zijn indrukwekkende dochter.

Pater Beyersbergen van Henegouwen S.J. - Prefect tot ~1958. Een statige man met uitstraling. Grote handen. Was zielzorger incl. de H. Mis in het zomerkamp te Vilsteren (1958) dat ook ik meegemaakt heb. Een dag werkploeg met bediening. Een meegenomen pot mosterd werd in beslag genomen. Toen ik lichtelijk (binnen een week) heimweh kreeg was zijn vriendelijk woord genoeg om mij gerust te stellen.

A. Pels - Wiskunde. Al in de beginjaren van de school de belangstelling voor de wiskunde opgewekt. Dat de drie hoogtelijnen van een driehoek door een punt gaan was voor ons een omslachtig bewijs maar ik heb dit wel geleerd wat niemand aangedurfd heeft. Schokkerig hoofd. Altijd vriendelijk ook voor hen die even langzamer waren.
Liet zien een grafiek van de samenstelling van het NS-spoorboekje.
Pels voelde eens dat de wielen van ‘n treinstel na vertrek geblokkeerd bleven. Na het volgende station kon hij voelen dat er een laagje was afgeslepen. Daar moet je wiskundige voor zijn!
Een oudere schoolgenoot schrijft:
Pels richtte zich niet zoals de Jezuïeten op de intelligenten alleen.

F. Cornelissen - Frans. Een zachte stem met insisteren. Hij was gespecialiseerd in het doceren van synoniemen als *désastre, calamité* en *fléau*.
Een oudere schoolgenoot schrijft:
Hij had er flink de wind onder, wij waren allemaal bang voor hem. Hij kon zeer indringend en langzaam sprekend waarschuwen met te zeggen: “Ik zeg alles maar één keer..., ik zeg alles maar één keer.”

William A.M. Peters S.J. - Engels. Schreef in 1948 een "Critical Essay Towards the Understanding of his Poetry" over de Engelse Jezuïet en dichter G.M. Hopkins, uitgave Oxford University Press. Ik kan mij zijn zware stem nog herinneren en zijn gestrengheid door een hoornen brilmontuur voor ons voortdurend oplettend te zijn. Een leerling wil nog wel eens afglijden in fantasie maar dan kreeg hij een welgemikt krijtje naar zijn bol. Hoe gymnasiumleerlingen *oververhit* kunnen geraken van de onophoudelijke stroom informatie der klassieken bewees een door hem humoristisch verhaald voorval dat 'n Engels zinnetje "*Therupon he turned a little pale*" is vertaald geworden met "Therupon (moge een onbekende Griekse held zijn) verdraaide een paaltje"! Arme kinderen, kijken nog neder op H.B.S.-ers ook.
Heeft eens een boeiend betoog gegeven hoe een originele Engelse plumpudding te maken is. De man enthousiasmeerde mij op het kamp te lezen de Engelse roman "*My Family and other Animals*" van Gerald Durrell (1956). Hij kon schateren om de inhoud. Na zijn promotie op Hopkins vertrok hij naar Engeland naar ik mij herinner. Ik lees dat hij twee cryptische werkwoordsvondsten van de dichter, te weten "*to inscape*" en "*to instress*" (niet in een dictionary!) heeft ontsluierd en baanbrekend werk heeft verricht als wetenschapper. De man leefde van 1911 tot 1988.
Ik verstrek deze informatie onder voorbehoud aangezien ik wel een paar duidelijke aanwijzingen heb dat hij onze leraar Engels is geweest maar geen absolute zekerheid heb.

Vormingsdagen
Medio vijftiger maakte men een begin met de religieuze vormingsdagen. Ik kan mij het rondschrijven aan de ouders nog herinneren. De eerste jaren betekende dit een dag alleen maar preken aanhoren over de plaats van de leerling in het geheel. ***De hele persoon*** is een Leidmotiv in de didactiek van de Jezuïeten. Wij allen hadden angst voor deze tijd maar niemand heeft geprotesteerd; was het immers niet roomskatholiek onderwijs van voortreffelijk cognitief niveau? Weinig weet ik nog van wat er allemaal gezegd is maar dat ik mijn aandacht er niet altijd bij kon houden is gewis. De allereerste keer (1956) mochten wij een blik werpen op de in de brandkast opgeborgen kostbaarheden van religieuze gewaden en kelken. De juwelen waren niet te tellen. Het goudbrocaat schitterde verblindend. Een Orde vol historische rijkdom!
Op 30 IX 1960 moesten wij enige dagen naar de R.K. kerk aan de Harteveldseweg te Diemen. Op de parvis pratend onder elkaar merkt een op dat "*je maar beter kan doen alsof*." Hiervan zijn wij geschrokken daar wij leerlingen wel degelijk gevoel hadden voor normen en waarden. Met een innerlijk afkerende houding schiet je natuurlijk niets op! Niet snugger van die leerling geweest.
Een hoogtepunt is in het laatste studiejaar de retraîte geweest in de Abdij van Egmond omstreeks IX 1961. Drie dagen van huis, volop drijvend op een religieuze sfeergolven, discussiërend met twee kloosterlingen die werden voorgesteld als *zeer* geleerd. Maar wat een verschil met de krachtige mannelijkheid van Jezuïeten! Wij namen de twee niet echt serieus en wij hadden onze gedachten bij het uitvoerig besproken voornemen 's avonds uit het raam te klimmen en in Alkmaar de bloemetjes buiten te zetten. Wij smachtten naar de liefde. Maar er is niets van gekomen en voor de liefde moesten wij nog rustig enige tijd wachten.

Beroepsoriëntatie (1962)
Talrijke deskundigen uit het bedrijf en het academische leven lichtten hun vak toe in de Aula. Tien minuten per babbel. De titel van de dag luidde: "*De juiste man op de juiste plaats*".

Toneelvoorstelling
in samenwerking met Fons Vitæ (Meisjes M.M.S.). Onvergetelijke prestaties werden aldus geleverd en vele foto's geknipt. Ik herinner mij "*Schipper naast God*" door Jan de Hartog (1942).

Meerdere dansfeesten
konden al enige jaren '*gemengd*' plaatsvinden - de paters waren evolutionair iets progressiever geworden. Sommige leerlingen gingen uit hun dak, naar verluidt.

La journée des Dupes
Het zal april 1962 geweest zijn dat de scheikundeleraar Anselm Janssen 'voor overmorgen' een proefwerk aankondigt met als leerstof "***alles***". Alles! Dat wil zeggen het gehele studieboek scheikunde van het laatste studiejaar. Wij leerlingen geraakten lichtelijk in paniek daar op een avondje een geheel studieboek niet is te repeteren. De volgende morgen was de klas nagenoeg leeg gezien de droeve "ziekmeldingen". De nieuwbenoemde directeur **pater K. Verhofstad S.J.** was verbolgen, sprong op zijn fiets en maakte in de stromende regen een ronde langs de huisadressen van de absenten. Bij mij thuis aangekomen wist mijn moeder het spelletje prachtig mee te spelen door zielig te doen over mijn "plotseling opgekomen ziekte". De man moest deze ouderlijke verklaring voor waar aannemen alhoewel hij zelf slim gepromoveerd was op een casus-theologisch proefschrift dat handelt over de *leugentheorie*... Echter waren anderen minder fortuinlijk en werden dier ouders opgeroepen ter ernstigen

vermaning. Een begaafde leerling heeft de gevolgen ondervonden: hem werd - naar ik mij goed herinner - bij de diploma-uitreiking het predicaat cum laude stellig onthouden. Jezuïeten zijn meedogenloos. Maar normen en waarden hebben zij altijd gehad, dat is niet mis te verstaan.

K. Verhofstad S.J. – Hij gaf ons de beginselen economie (geen eindexamenvak). Grote man, tiefer Bass. Hij kon triomfantelijk kijken te vermelden van de door Karl Marx voorspelde *der große Kladderadatsch* van het kapitalisme niet/nooit is uitgekomen maar wellicht komt dit nog.

G.J. Rooijmans - Geschiedenis. Van hem de geweldige formuleringen van "*Historisch Feestbanket*" voor aangekondigd proefwerk en "*Historische Overrompeling*" voor onverwachts proefwerk. Zijn eigen leerboeken bezit ik nog: "*Onze Nederlandse Stam en Staat*" I & II gebaseerd op het werk van zijn leermeester prof. P.C.A. Geyl, Groot-Nederlandse geschiedschrijving.
Gaf ook les op de avondschool Contardo Ferrini.
Verzuchtte in zijn jeugd a.g.v. verhuizing vele, d.i. door diverse bisdommen uitgegeven, catechismi te hebben moeten leren.
Woonde Linnaeushof.

C.G.M. Miermans - Aardrijkskunde. Gepromoveerd op het proefschrift "*Voetbal in Nederland*" - Onderzoek naar de maatschappelijke en sportieve aspecten (1955). Wat landelijk belangstelling heeft ondervonden. Schreef meer over dit onderwerp. De man had een glimmende kop (van de lotion) en zag er uit als een wassen beeld. Qua spraak een zachte stem. Maar het lesgeven was niet meer dan het opzeggen van de zinnetjes die hij had geprepareerd; aangezien die veelal vlug waren uitgesproken herhaalde hij deze maar. Als studie moesten wij landkaarten (na)tekenen. Wie deze vaardigheid beheerst als 'n Rob Bakker en ik, kon een goed punt binnenslepen, echter tijdrovende bezigheid wel. Miermans medeondertekende mijn eindexamendiploma. Uit zijn overlijdensadvertentie heb ik vernomen dat Miermans zeer actief is geweest in het roomskatholiek liefdadigheidswerk. Ik keek daar wel van op.

L. Sweerts - gepromoveerd wis- en natuurkundige. Met een dreigend stokje als van de Britse veldmaarschalk B.L. Montgomery. Hij kon een boek dat een leerling op de voorste rij voor zich had liggen ondersteboven lezen. Schreef op het schoolbord met het kleinst mogelijke krijtje zinnen met schier kalligrafie in *rechte waterpas*lijn. Uit Fishers's Lexikon *Astronomie* (1961) leerden wij o.a. de parallax wat goed aansluit op onze planimetrische kennis.

Ben Reith - Tekenen. Ouderwets academiaal vakmanschap. De man kon op verzoek elk door God geschapen dier uit zijn hoofd schetsen en wel vanuit elk perspectief ook. Driftig, gezien de grote neiging bij leerlingen een tekenles te misbruiken om te klieren. Met een oorvijg zou hij de rust kunnen laten wederkeren en dat gebeurde dan ook.
Als andere werkzaamheid was hij de bedenker en de tekenaar van de strip *Monky's Reis om der Wereld* in de voormalige Katholieke Illustratie. Kunstgeschiedenis vol enthousiasme. De eerste zin: "In vruchtbare gebieden als het Tweestromenland bloeit kunst als nergens anders..." De eigen vervaardigde kunstgeschiedenis-werkstukken in folio met gekochte z/w illustraties ("plaatjes") bezit ik nog.
Kunsthistorische serie *Uit de Schatkamers van de Beeldende Kunst*. Illustrator van de kaartjes in het geschiedenisboek *Onze Nederlandse Stam en Staat*, Deel I (1937) en Deel II (1938) door G.J. Rooijmans, eveneens leraar Ig.

Bezocht het inwendige van de Egyptische Piramide.
Reith verhaalde een bizar voorval met zijn vrouw een helling te hebben willen afdalen. Halverwege bleven zij steken aangezien de weg langer bleek dan verwacht en moest er hulp worden opgeroepen. Dat een oud-leerling van de tekenacademie zich toch maar mooi vergist heeft in de leer van het perspectief want van bovenaf schijnt de weg korter dan hij is!

Prof Jungschlaeger - Tekenen. Mooie stem. Zeer instructief onderwijs waarbij zelfs ook degelijke tekentechniek werd gedoceerd. In een hele les was hij wel bezig Pronk (ook Harpoen) te adviseren die aardig tekentalent had. Hij verliet het Ig om prof te worden aan de Rijksacademie te Maastricht.
Zijn broer L.N.H. Jungschlaeger onderging het vermaarde proces in Djakarta waar deze de doodstraf tegen zich hoorde eisen. In onze leerjaren kwam dit weliswaar ter sprake maar ons werd gemaand daarover niet te spreken teneinde de leraar niet onnodig te kwetsen.

Heer Ted De Cloeth - Naast zijn leraarschap dirigent van het schoolorkest. Hij bediende zelf de opgehangen pauken naast de lessenaar. Werd beweerd dat hij zijn proefschrift niet heeft kunnen voltooien omdat een ander zijn onderwerp had gestolen.

De Harpoen
Een artikel heb ik nooit geplaatst, echter wel *tekeningen* die ik mocht vervaardigen bij de artikelen 1960-1961. Ik heb de tentoongestelde Harpoenen met nostalgisch fraaie prenten nog bekeken op de reünie 16 IX 1995. Onvergetelijk is de tekenvindingrijkeid van 'n Rinus Oostenbrink geweest met de dunne tekenpen als later van een Peter Vos.
Jaargangen Harpoen heb ik een kwart eeuw bewaard maar ik kan tot mijn verdriet helaas niet alles behouden.
Hoofdredacteur Paul Woltering.
Tekenaars de twee voornoemden en Joep van Gent.

Mevr. G. Klap - Biologie. Welzeker de *eerste vrouwelijke leraar* aan het Ig! En dat tussen de paters. Opvolger van **Zeylemaker** die geëmigreerd is naar Zuid-Afrika. In een anecdotische opmerking verklaarde de vrouw dat de pas uitgevonden pil nooit en te nimmer door de R.K.K. zal worden geaccepteerd. Wij hoorden zoiets muisstil aan. En gelijk heeft zij wel gekregen nog na ruim 40 jaren! Zij moet in de laatste bezettingstijdjaren gestudeerd hebben. Verhaalde het zuivere blanke vlees van laboratoriumratten gegeten te moeten hebben.
Op het voor biologie mondelinge eindexamen wachtten wij in de gang op onze beurt. Ons hart bonsde. Ik gevoelde al volgordegewijs '*de hersenen*' te krijgen als examenonderwerp hetgeen ook geschiedde. Hierin liet ik een steekje vallen mede door toedoen van een alerte rijksgecommitteerde waardoor mij een lager punt werd toegekend dan de hoge die ik *altijd* voor biologie heb mogen vergaren. Een spijtige herinnering. Ze reed schokkend in een lelijk eendje als een vrouwelijke bestuurder.

Heer Koster - Meetkunde. Een kleine gestalte vol lossig *Einsteinhaar* en met grote uitstraling. Gold als een denker en kon ook "*zichtbaar denken*", staand met kin ondersteund. Wij keken strak en hielden ons muisstil. De man heeft zelf gestudeerd op zijn onderduikadres uit leerboeken verlicht d.m.v. een waxinelichtje en een spiegeltje. Hij heeft er een bril met dikke glazen aan overgehouden maar ook die was indrukwekkend. Ontwaarde de man eens als 15-jarige in het Stedelijk Museum waar hij met zijn neus op de doeken tuurde.
Een wiskundige opgave heb ik opgelost door eerst een algemene formulering te vervaardigen om vervolgens de getallen van de desbetreffende som in te vullen. Vol enthousiasme verklaarde de leraar voor de klas mij tot "*Zelfstandig Denker*". Dit compliment van deze man

is om nooit te vergeten! Ik zat net op de grens van de tijd der nieuwe overheidsinstructie om i.p.v. de beschrijvende meetkunde de analytische meetkunde (Descartes) onderwezen gekregen te hebben. Voor enkele leerlingen die een jaar moesten overdoen moest hij in bijles nog de beschrijvende meetkunde een jaar blijven doceren. Werk genoeg voor een leraar! Toen ik de heer Koster niettemin vroeg wat hij ervan dacht dat ik de ambitie heb opgevat wiskunde te gaan studeren heeft hij mij geantwoord niet zo zeker te zijn van de beste keuze. Maar wie niet waagt kan ook niet winnen, bedacht ik mij! Ik prijs zijn inzicht en zijn praktijkkennis.

Heer Heyst - Meetkunde
Humorist maar lette ondertussen scherp op zijn leerlingen. Hing ooit een bordpasser aan de muur en sprak larmoyanterwijs een gedicht uit. Noemde de formule voor de oplossing van de vierkantsvergelijking de *Dikke Bertha* (naar 'n Duits kanon uit de WOI).

Heer Siegmund – Gymnastiek Bezat ook een heilgymnastiekpraktijk aan de Rembrandtweg te Amstelveen. Bijnaam: de Neus. Opvallende oogwallen. Een leerling daagde hem eens uit ook eens aan de ringen te zwaaien. Hij deed het en wij waren overrompeld!
Voordat de eigenlijke oefeningen aanvingen was het inhollen met rondjes om de Cour. Heel wat leerlingen konden de 15 volbrengen, ik niet meer dan 5 of 6.

Hr. Pick - Natuurkunde. Een bedachtzaam mens in alle rust. Had in 1962 bouwtekeningen voor de nieuwbouw op tafel zodat de man echt organisatorisch ingesteld is! Is later rector van een college in Amstelveen geworden, derhalve een ambitieus mens. Hij kon het zeer waarderen dat ik het bewijs (18^{e} eeuw) van de snelheid van het licht d.m.v. een snel draaiende spiegel geheel had doorgenomen.

Bibliotheek
Een ongelofelijke variatie, teveel om te lezen. Pim Pandoer kon er bij mij wel in doch Biggles met Mauserpistolen op zak was aan mij niet besteed.

Schoolraad
Aangezien landelijk hij op middelbare scholen werd ingevoerd kon dit op het Ig niet uitblijven alhoewel de paters Jezuïeten er niet minder autoritair om bleven. De geachte afgevaardigden van klassen werden eerlijk gekozen.

Kluis
In een manshoge kluis werden kostbare met edelstenen *geschmückte* kazuifels bewaard. Deze mochten we op de introductiedagen in september 1956 even bewonderen. De rondleider was pater Kropman.

Anticommunistische Propaganda
Door een heuse officier werd de expansiedrift van het Sovjet-communisme voorgesteld als een rode krab, kanker dus. Ik denk dat alle middelbare scholen wel werden bezocht.
Niet al te vreemd is dan een landelijke dag op de vliegtuigbasis Valkenburg waar kennis gemaakt mocht worden met adelborsten. Ook zijn waren politiek bewust. We lunchten uit de grote pot.

Bernard Huijbers S.J.
Muziekonderwijs, orgel, orkest, instructie jeugdconcerten. Van deze musicus leerde ik dat Leonore I, II & III gecomponeerd zijn.
Huijbers trad uit de Jezuïetenorde vier jaren na de Ignatiaan Huub Oosterhuis in 1973, huwde

en settlede zich in Zuid-Frankrijk. De man werd ongelovig en fel anti-Roomskatholiek.

Schoolorkest en -koor.
Eens een gezamenlijke uitvoering met een andere niet-katholieke school waarvan de uitzending uitgestraald op de vijandige omroep de VARA. Toen dit werd aangekondigd ging een waar gejoel op.
De Wiener Sãngerknaben waren op tournee in Amsterdam. De zangertjes werden ondergebracht bij familie van de leerlingen die zich daarvoor opgaf.
De Cloeth dirigeerde eens een lied op basis van een non-sense tekst.
Pater Huijbers was normalerwijze de dirigent van koor en orkest, later Pieter Nieuwint.

Ingang Pieter de Hooghstraat
Op het mededelingenbord stond 13 april 1959 geschreven dat de dirigent Eduard van Beinum was overleden.

Fietsenrekken
De eerste twee jaren kreeg ik niet echt een goede plaats daar ik te dicht bij school woonde. Het aantal plaatsen moet in de honderden bedragen hebben die vast werden toegewezen per persoon.

Schilderijententoonstelling (±1958) Vele scholieren waren thuis verbluffend kunstzinnig bezig o.a. met olieverf. Mijn inzending bezit ik nog.

Academie of wel debatingclub (wekelijks in de avonduren)
met als sigaarrokende moderator **pater C. J. A. Jansen S.J**., directeur van de H.B.S. (+17 X 1961). Wij konden lezingen geven of vrije causerie. Kritiek na afloop was somtijds niet mis maar echt afkraken (pereat!) deden wij nette scholieren toch niet. Voorzitter was de scholier Paul Woltering, een vroegrijpe jongeman met danige uitstraling. Ik was secretaris in het tijdvak 28 IV 1961-1962 en de tentoongestelde notulen (Archief van de Nederlandse Provincie der Jezuïeten aan de Houtlaan te Nijmegen) heb ik nog ingezien op de reünie van 16 IX 1995. Eind 1961 hield ik mijn belangrijkste lezing getiteld: "*Het Begrip Waarschijnlijkheid in de Wiskunde en de Praktijk*", waarvan ik de tekst nog bezit. Ik kreeg van de moderator alle hulde en wellicht heb ik met deze prestatie zijn genegenheid voor mij voorgoed behouden!
Een gezamenlijke academieavond van zeven Amsterdamse middelbare scholen werd gehouden in het Spinozalyceum begin 1961. De improvisatorische bijdrage van onze H.B.S. viel in duigen door de slappe lach in de zaal bij de causerie van Ron de Rooij. Pater Jansen toonde zich teleurgesteld.

Pater Jansen was zelf gepromoveerd wiskundige maar hij gaf les in Mechanica. Hij verdedigde zijn dissertatie op 15 XI 1933 aan de Rijksuniversiteit te Groningen getiteld: "*Een Involutie in de Kegelsneden-Ruimte*". Pater Jansen bleek mij zeer te mogen en daarom werd ik voortdurend door hem '*geneckt*". Soms werd de klas muisstil als hij ludieke opmerkingen over mij maakte. Maar alles was fijn bedoeld. De man heeft mij vrijblijvend geholpen mijn belangstelling voor de wiskundestudie te ondersteunen en mijn resultaten van proefwerken te prijzen als ook een concept vervaardigd (dat ik nog bezit!) waarmee ik mijn rijksstudiebeurs-/toelage stijlvol in Latijnse vorm kon aanvragen. Het herdenkingsboek van de reünie stelt dat zijn overlijden een ware ramp voor de school is geweest. Inderdaad was de glans weg. Ook voor minister Cals - onderwijs - was het droef: pater Jansen was diens rechterhand in aangelegenheden m.b.t. de invoering van de beroemde Mammoetwet (schoolhervorming). Het

kabinet Cals kwam ten val. Pater Jansens uitvaart heb ik op mijn verzoek mogen bijwonen te Mariëndaal, Grave (N.B.)
Jansen was wat vrij. Toen een scholier een fraaie prent van Henri de Toulouse-Lautrec over Aristide Bruant aan de klassenmuur bevestigde, zag hij de humor van de kattenstaart daarvan in.

Voor de zomervakantie van 1961 gaf pater Jansen ons de opgave een aan alle zijden van halve cirkels voorziene rechthoek te tekenen *zonder* de pen van het papier te halen. Dit bleek onmogelijk maar de Leo van de Lande bedacht niettemin een slimme oplossing.

Declamatiewedstrijd
Voor alle scholen in Amsterdam werd in 1960 gehouden in het Spinoza. Voor ons werd Van Hilst (Amstelveen) afgevaardigd, doch zijn intonatie was melig zodat de zaal in een onbedoeld lachen geraakte.

Lerarengegevens:
Miermans C.G.M. (leraar Aardrijkskunde) overleden 14 II 1981
Kropman ex-S.J. A. (leraar Frans), getrouwd medio 60er en overleden ±1990.
Brinkhoff S.J., J.G.A. (leraar Duits), overleden 4 XI 1996; werd pastoor te Oldenburg, D.
Lorié S.J., L., overleden na geestesziekte 18 IV 1997.
Wiewel S.J., T., overleden ±1998.
Zaat S.J., overleden zomer 1999.
Mooijman S.J., J.-P. (leraar Engels), overleden 28 II 2003. Deze heb ik nog een paar maal ontmoet op de voormalige Engelse club '*Fiesta*' in Amsterdam (opgericht door 'n Jan Bakker, privéleraar talen) voor poëzie, readings en standup comedians.
Bruseker S.J., H., (Prefect) overleden 26 IV 2003.
Huijbers, Bernard ex-S.J. (Muziek), overleden 15 IV 2003 te Zuid-Frankrijk.
Nico van Hees S.J., overleden begin IX 2002, 87 jaar.
Ben Tervoort ex-S.J., (leraar Nederlands) overleden 17 VIII 2006, 86 jaar.
Reith, Bernard 1894-1974.
Felix van Voorst tot Voorst S.J. (leraar Frans) 1920-1 XII 2009.
Smits van Waesberghe J.M.A.F. S.J. (leraar muziek), overleden 9 X 1986.
Ton van der Stap ex-S.J., tegelijk uitgetreden met Huub Oosterhuis, overleden 8 V 2009.
Jan van Kilsdonk S.J. (leraar Godsdienst), overleden 1 VII 2008.
Wim Bennink S.J. (leraar Nederlands), overleden eind IX 2009.
Piet Beijersbergen van Henegouwen S.J. (prefect, alias De Pens), overleden; zijn broer André op 22 XI 2005.
Verhofstad ex-S.J., K, overleden.

(Hyper-)links
Verzameld fotomateriaal St.-Ignatiuscollege in mijn Blog Hyves.
Huub Mous Blog, minstens 18 essays over het Ig.
Bezoek van Willem Marinus Kardinaal van Rossum C. Ss. R. aan 't St.-Ignatius-College op 12 juli 1913. Adobe/PDF Document.
Loci Scholarum Ig, in mijn Blogspot.
Onderzoekscommissie seksueel misbruik van minderjarigen binnen de Rooms Katholieke Kerk – Rapport Deetman. Adobe/PDF Document. Over de Jezuïeten en over het Ig uitvoerige geschiedkundige informatie, gelukkigerwijs komt deze school er goed van af.
Wiki Over het Gymnasium en perillustrum leerlingen.

Algemene Toevoeging

Populatie

Aantal
Het gezamenlijk aantal leerlingen van Gymnasium en H.B.S. heeft bedragen ~1000.
De foto's alom opgehangen aan de muren op school als wel die gepubliceerd in het reünie-boek (1995) laten uit vroegere jaren wel een kleiner aantal zien. Duizend moet het absolute maximum geweest zijn gezien de ruimte aan de Hobbekade en de fabriek.

Ethnische afkomst
Het grootste deel van de populatie is *caucasian* zogezegd. In de lagere klassen waren aardig wat kinderen van Indische ouders, veelal gemengd. Chinese kinderen ook maar veel minder.
De grootse ethnische subgroep is die van Joodse ouders; slechts deze en de *caucasians* zijn tot de hoogste klassen geklommen.
In die jaren was er welgeteld één neger. Het was de zoon van een katholiek stamhoofd in Afrika die de schitterende kans heeft aangeboden gekregen uitstekend middelbaar onderwijs te volgen.
Tijdens een speech in de aula door de pater prefect Bruseker werd de leerlingen geboden de nieuwe Afrikaanse leerling vooral niet te bekijken als "een beestje uit de dierentuin". "Ga net als voor iedereen gewoon om met de jongen", luidde de dringende aanbeveling. Deze raad hebben wij inderdaad opgevolgd.
Niettemin bleef hij een opzichtige verschijning met gymnastisch spel op de cour door de paar zwarte benen vanonder het collegeshirt. De jongeman moet na het derde leerjaar zijn afgevloeid.
Opmerkingsgave moet hij wel gehad hebben. Via via vernam ik dat hij bemerkt had dat ik eens geplaagd werd door medeleerlingen. Maar dat was niet erg.
Een grote afval was na het derde leerjaar, een ware kaalslag ontstond en de desbetreffende leerling kreeg een onofficieel certificaat van 3 jaren studie mee.
Het vierde en vijfde eindexamenleerjaar was wel een constante groep.

Maatschappelijke status
Het is de wetenschapper **C.A. Mandemakers** geweest die in zijn omvangrijke en acribische dissertatie *Gymnasiaal en Middelbaar Onderwijs - Ontwikkeling, structuur, sociale achtergrond en schoolprestaties, Nederland, ca 1800-1968 (1996)* zijn spijt betuigt dat hij geen inzage heeft gekregen in de populatie van het Ignatius; kennelijk is de toegang tot de archieven op het Ig en het Berchmanianum hem ontzegd geworden.
Derhalve moet ik afgaan op herinnering van door mij opgedane impressies.

De grootste groep is die van ouders uit de toentertijd statistisch gehanteerde formule van het *hogere milieu*: academici, hogere leidinggevende functies, directeuren van bedrijven, zelfstandige hogere beroepen, leraren en in kleine mate kleine zelfstandigen. Standplaats Amstelveen in overvloed. Het *middelbaar milieu* klein en het *lagere milieu* zeldzaam: Frans van de(r) Staak en ik zijn hiervan de enigen in de eindexamenklas geweest.

Ik kan met zekerheid stellen dat alle leerlingen in de hoogste klassen aangenaam en vriendschappelijk met elkaar omgingen. Maar er was gestuurde competitie.

Sex
Alle scholieren leefden in celibataire status. Velen spraken over intimiteit maar zeker niet op luide toon. De sport moest in de didactiek zorgen voor gezonde afleiding van ontluikende

driften. Feestjes met meisjes bleven ondanks gezamenlijk dansen netjes. Een scholier schrijft in de SchoolBANK dat een uitzonderlijke kus een klacht van het meisje haar vader opleverde bij de rector/directeur. Hij werd op staande voet van het Ig verwijderd.

Gestalte
Ik schat de gemiddelde lengte van de leerling op 1.70-1.75m. De lange jongemannen boven 1.85 waren absoluut uitzonderlijk als Thoom Steur (Volendam) en ik.

Kleding
Iedereen was net gekleed, jeans bestonden nog niet. Verschijning in trui was gewoon. Op de oudere foto's echter is kostuum heel gewoon.

Vervoermiddel
Allen kwamen per fiets. Slechts een, Leo van de Lande, had een Kreidler die echter niet aan de cour gestald mocht worden maar wel bij het Telefoongebouw.

Katholicisme
Inquisitorisch onderzoek naar de *katholiciteit* van de ouders werd niet verricht. Het is echter onwaarschijnlijk dat alle ouders ook praktiserend katholiek waren. Echter kregen de kinderen wel de strenge en geduchte katholieke scholing! Dat wist men van te voren en dat accepteerde men zonder bedenken.
Of de afgestudeerde leerlingen ook werkelijk katholiek bleven althans gevoelsmatig zich verbonden blijven voelen met het wel en wee van de Rooms Katholieke Kerk is de vraag. Ik geloof *van niet* aangezien de befaamde zestiger jaren nog moesten komen...
Pontificale Hoogmis op de Cour
Op de feestdag van Ignatius stond de hele school in vooraf getekende vakken. Een altaar met baldakijn, orgelspel via luidsprekers en leraren die de ciborie droegen. Het was een ernstig officiële gelegenheid.

Gepromoveerde leraren

Overgenomen uit een interview:

"Ik ging naar de Rijks-H.B.S. in Amersfoort. Als ik eraan terugdenk, dan valt het me op dat we veel gepromoveerde leraren hadden."
"Die leraren deden hun promotiewerk dus naast hun baan. Ja! Dat kon nog in die tijd (~1955). En dat zou weer mogelijk moeten zijn. Maar de overheid heeft het middelbaar onderwijs zéér ernstig verwaarloosd. De salarissen zijn veel te laag en een leraar wordt geacht 26 uur per week les te geven. In veel landen is dat 19 of 20 uur. Dáár houden ze er wel rekening mee dat een leraar de tijd moet hebben om zijn vak bij te houden of te promoveren als hij dat wil. Hier niet. Dus vind je op de middelbare scholen steeds minder academici."
"Maar helaas kiest vrijwel niemand meer voor het middelbaar onderwijs. Tien jaar geleden heb ik bij de KNAW een commissie voorgezeten over dit onderwerp. We hebben de toenmalige minister Jo Ritzen gesméékt er iets aan te doen. Maak het vak van leraar weer aantrekkelijk voor academici! Verminder het aantal uren dat ze voor de klas moeten staan en verhoog de salarissen! Het enige dat Ritzen zei was: *Dat kost twee miljard en dat heb ik niet.*"
"Er zijn meer rampen. Denk aan al die managers die nooit voor de klas hebben gestaan en nu binnengehaald worden als schoolbestuurders. Vroeger kon een ambitieuze leraar nog conrector of rector worden. Dat carrièreperspectief is de leraar nu ontnomen! Of denk aan de lobby van onderwijsdeskundigen en pedagogen die ervoor gezorgd heeft dat een student die

leraar wil worden een jaar lang lastig gevallen wordt met allerlei pedagogische zaken. Daar krijg je geen betere leraren mee. Daar ben ik absoluut van overtuigd."

Prof Ed van den Heuvel (1940) in een interview in SPUI 19 (2005/3) p4-5.

'Investeren in hoger opgeleide leraren'

[anp]
Scholen moeten veel meer gaan investeren in het niveau van hun leraren. Onderwijzend personeel zou de mogelijkheid moeten krijgen een masteropleiding te doen aan de universiteit of op een hogeschool, aldus de Algemene Onderwijsbond.

Leraren met een academische opleiding moeten een proefschrift kunnen schrijven en ondersteuners en instructeurs zouden ook leraar moeten kunnen worden.

Dat bepleit de Algemene Onderwijsbond (AOb) in een plan dat de bond presenteert aan de vooravond van een carrièrebeurs voor het onderwijs later deze week. Volgens de bond is het hard nodig het beroep van leraar aantrekkelijker te maken omdat zowel in het basis- als het voortgezet onderwijs de komende jaren een tekort aan leerkrachten dreigt te ontstaan, zeker als de economie weer aan gaat trekken.

De bond vindt dat scholen nu vaak beknibbelen op de salariskosten door goedkopere ondersteuners en instructeurs het werk van een leraar te laten doen. Ook zouden ze een nieuw systeem van functiewaardering gebruiken om leraren lager in te schalen, ten gunste van personeel dat managementtaken uitvoert. Met het plan dat de Aob nu presenteert hoopt de bond dit tij te keren.

Bron:
http://www.trouw.nl/hetnieuws/nederland/article238082.ece/%27Investeren+in+hoger+opgeleide+leraren%27

De Rechtenstudie sedert 1968

Overgenomen uit een lezing:

De gemiddelde rechtenstudent uit de eerste helft van de vorige eeuw en het begin van de jaren zestig is een geheel andere dan die in de periode na 1968 toen *uitsluitend* het gymnasiaal diploma nog vereist was maar nu ook de hbs-er en elke vwo-er werden toegelaten tot de rechtenstudie, niet alleen in sociaal-cultureel opzicht maar ook omdat die een volstrekt andere middelbare schoolopleiding heeft genoten. Dat geldt voor zowel de groep die zich - volstrekt ten onrechte overigens - nog steeds als *gymnasiasten* afficheert, als ook voor die van degenen die vroeger als hbs-ers werden aangeduid, want de oude H.B.S.-B-opleiding was een uitstekende opleiding. Dáár kwam na 1968 de nieuwe groep rechtenstudenten echter niet vandaan.

Prof Mr W.J. Zwalve te Leiden, 14 I 2004
Vermeld in blad Vereniging Vrienden van het Gymnasium J23 Nr3 (juni 2004) p9.

Vaardigheids- of Geschiktheidstoets

Op onthouden gericht leren is uit het secundaire onderwijs verdwenen en uit het hbo bijna. In het moderne-talen onderwijs mogen leerlingen geen rijtjes woorden meer leren. Omdat alles rond vaardigheden wordt aangeboden verdwijnt in de praktijk *de ordening van de leerstof* die op betekenisvolle kennisdomeinen aanstuurt.
Nu niet langer naar in het geheugen opgeslagen kennis kan worden gevraagd is de oude schoolvorderingenstoets niet meer bruikbaar. Deze is daarom vervangen door de vaardigheidstoets waarbij de scores op vragen laten zien of de leerling over voldoende analytische vaardigheid beschikt zonder zelf iets te hoeven weten.
Vaardigheid is echter kennis in beweging maar wanneer kennis facultatief is wordt ook vaardigheid vluchtig en persoonlijk. Daarom meet de vaardigheidstoets van het huidige eindexamen helemaal geen vaardigheden *maar geschiktheid*! De CITO-toets is een selectie-instrument, gevoelig voor intelligentie en sociaal-economisch milieu; de oude schoolvorderingentoets was een prestatietoets op basis van inspanning.
Willem Smit in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N1 (april 2006) p16.

Er zijn hogere dingen te willen leren
De studie van de Griekse en Romeinse culturen kan van groot belang zijn. Immers, omdat die culturen aan niemand toebehoren, bieden ze een intellectuele en ethische benadering die openstaat voor iedereen, waar iedereen van kan profiteren. De essentiële waarden van de westerse cultuur die in de oude teksten vaak worden meegedeeld in de vorm van mythische en epische figuren kunnen ook voor de jongere generaties van belang zijn om hun verbeelding te prikkelen en idealen te vormen.
Jacqueline de Romilly in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N1 (februari 2006) p8.

Terrasvaardigheden
Onthouden-gericht leren is weg: geen rijtjes meer bijv. Ordening naar betekenisvolle kennisdomeinen eveneens. Daarvoor vaardigheden met toets. Echter meet de vaardigheidstoets in het geheel geen vaardigheid maar geschiktheid! Geschiktheidstoetsen als CITO zijn selectie-instrumenten, gevoelig voor intelligentie en (dus) voor sociaal milieu dat leidt tot selecte lagen in de bevolking.
De inspanning als bij de oude prestatietoets is niet meer nodig.
Willem Smit in Amphora – Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N2 (april 2006) p16.

Kritiek
Laten we onze kritiek richten op één wezenlijk punt: de hele onderwijsvernieuwing en een conservatief geestesproduct dat zich via een omweg keert tegen de algemene ontwikkeling, de intellectuele kwaliteit en de geestelijke onafhankelijkheid van het individu, met conformisme als dreigend gevolg.
Dr. C.W. Rietdijk in: Steeds Minder Leren – De Tragedie van de Onderwijshervormingen - 37 Essays – Uitgave van de Vereniging Vrienden van het Gymnasium.
ISBN 90 74328 90 3

Repressie
Het angstaanjagende in het zwarte getto van Philadelphia is dat ze nu ook het onderwijs als blanke onderdrukking zien. Naar school gaan is *acting white, selling out*. Zoiets doe je niet.
Tom Jan Meeus in NRC-Handelsblad (6 maart 2006).

Peil

Het niveau van het middelbaar onderwijs daalt zienderogen.
Onderzoek naar schoolexamens 1998-2005 door prof Jaap Dronkers op verzoek van de Algemene Onderwijsbond, vermeld in NRC-Handelsblad (4 juni 2006).

Graad
Bijna ieder in de middenklasse heeft een *college-degree* en kijkt zelfgenoegzaam terug op de ongeschooldheid van zijn voorouders. Maar deze zotte mening is gebaseerd op een vals onderscheid tussen *liberal* en *technical education*.
Allan Bloom - The Closing of the American Mind (1987)
In Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N4 (augustus 2006) p5

Immigranten
Door een vrij strikt toelatingsbeleid krijgen landen als Canada een andere groep immigranten binnen dan Nederland. En dan valt het zwaar voor een kamerlid van GroenLinks te stellen dat die groep die daar dan binnentreedt gemiddeld ook intelligenter is dan de groep der allochtonen in Nederland. En aangezien intelligentie voor een belangrijk deel overgeërfd wordt is de achterstand in Nederland gedeeltelijk anders van aard en ook hardnekkiger.
Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J23 N5 (oktober 2006) p3

Eindexamen
Het diploma verschaft voor Hoger Onderwijs een toelaatbaarheid voor (eligibility) *en* een recht op. Dit is ondanks betreurenswaardige numerus fixus en eigen selectie wegens plaatsgebrek door onderwijsinstellingen een uniformiteit i.t.t. de diversiteit in de Angelsaksische landen. Politiek onhaalbaar maar van *dit recht* moeten wij af
De Groot was juist ondanks een mogelijke verdenking “maatschappelijke bovenlagen te dienen” voor een betere (eerlijke en betrouwbare, meer objectieve) selectie om iedereen gelijke kansen te geven in het onderwijs.
Prof A.D. de Groot, n.a.v. zijn overlijden geciteerd in Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N5 (oktober 2006) p6, p8

Oude Ideaal
Een hoogwaardige opleiding voor leerlingen die *en* het talent *en* de interesse daarvoor hebben, de wezenlijke uitdaging willen aangaan, gericht op een brede algemene vorming.
Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J25 N6 (december 2006) p5

Zesjescultuur
Is dit al jaren gewoonte op universiteiten, op het Ig was deze houding absoluut uitgesloten.
Rick van der Ploeg, Universiteitsblad Tilburg weekend 9 XII 2006.

Achterstand
Op middelbare scholen is in alle vakken in achterstand om universitair onderwijs te volgen.
Weekend 7 XII 2006

Intellectueel
Het gaat tegenwoordig niet meer om kennis en inzicht in het algemeen, denigrerend feitenkennis genoemd, niet om scholing en vorming die vanzelf leidt tot intellectuele vorming, niet tot brede ontwikkeling, nieuwsgierigheidsbevrediging, prestatielevering, vragenstelling, barrièresneming, inzichtverwerving, grenzenverkenning maar om toepasbare vaardigheden.

Geciteerd uit Civitas Mundi (2007) in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N1 (februari 2007) p7-8

Zittenblijven
Scholen met veel zittenblijvers zijn de klos. Dus laten scholen minder leerlingen zittenblijven door het centraal- en schoolonderzoek ongecontroleerd aan te passen, wat De Groot (zie hiervoor) het *middelen* der cijfers heeft genoemd.
Cornelis Verhage n.a.v. prof Dronkers, deze leerling van De Groot (NRC-Handelsblad 30 januari).
Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N2 (april 2007) p8
Of objectief (landelijk) examen met toelatingsrecht.
Of eindexamen (schoolonderzoek) voor toelaatbaarheid. Dit kan landelijk of schoolmatig geschieden
J26 N6 (december 2007) p9-10

Gezaghebbende teksten
Middeleeuwse auteurs hadden groot ontzag voor teksten van de oudere gezaghebbende auteurs (*auctoritates*) maar als het om exegese en commentaar ging mat men zich grote vrijheid aan.
Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N3 (juni 2007) p15

Lui
De mens is van nature lui, daarom is het geboden het de leerlingen op zinvolle moeilijk te maken.
Koos Schot in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N4 (augustus 2007) p10

Waarden
De traditionele Westerse waarden als zelfbeheersing, initiatief, verantwoordelijkheid en inspanning spelen steeds minder een belangrijke rol in cultuur, opvoeding en onderwijs.
H.W. von der Dunk, geciteerd in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N4 (augustus 2007) p21

Kans
Voor ieder maar niet tot middelmaat (leukzijn).
Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N5 (oktober 2007) p3

Schoolgrootte
Platte organisatie (zonder bovenschools) management, schoolleiding in harmonie met leraren, overzichtelijkheid, thuisgevoel. Maximum 600 leerlingen.
Ton van Haperen geciteerd in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J26 N6 (december 2007) p14

Kennis
De omzetting van kennis van het goede in het daadwerkelijk erna handelen is een voortdurende oefening.
Arjo Klamer(Academica Vitae) in Amphora - Vereniging Vrienden van het Gymnasium J27 N1 (februari 2008) p8.

Modernisme

Zei Immanuel Kant niet: "Durf je verstand te gebruiken?"
In de 19e eeuw kreeg dit adagium ongetwijfeld zijn optimistische weerslag op veler gebied als de theologie. In Duitsland David Friedrich Strauß met *Das Leben Jesu, kritisch bearbeitet* (1835), in Frankrijk Ernest Renan van wie ik gelezen heb in *L'Antéchrist* en *Vie de Jésus*. Beiden verloren hun academische aanstelling.
Sedertdien staat de filosofie niet meer ten dienste van het geloof.

De twee epigonen van het Modernisme zijn de Fransman Alfred Loisy S.J. (1857-1940), productief van 1890 tot en met de dertiger, en de Ier George Tyrell S.J. (1861-1909).
Het is begin 2001 dat ik een aanwijzing kreeg tot lezing van het boek *Les mystères* ... van Alfred Loisy. Dit wekte ondanks m'n inmiddels ruim twintig jarige kennis van Franse literatuur werkelijk mijn verbazing daar ik van de man nog niet eens gehoord had! Ik besloot zijn *Mystères* in het schitterend stylistische Frans eens goed te bekijken.
Ook deze twee verloren overigens hun leerstoel en werden daarenboven geëxcommuniceerd.

Het is 1907 als de heilige (!) paus Pius X zijn historisch beroemde encycliek uitgeeft genaamd *Pascendi Dominici Gregis*. Dit geheel te lezen is een ware uitputtingsslag gezien de paranoïde sfeer waarin puntsgewijs de argumenten van de vermeend hoogmoedige vijanden der Kerk worden weergegeven om onmiddellijk te worden weerlegd. Ook waren ze de evolutionaire wetenschapsopvatting toegedaan. Ik geloof dat het Vaticaan uiterst bezorgd is geweest zelfs in de hoogste leiding en dat deze hoogste leiding zelve weer moest ingrijpen om het getij te keren.
Tevergeefs naar blijkt.

Iets soortgelijks deed zich voor met Eusebius op het Concilie van Nicea 325, zelf Arianist die zelf de veroordeling van het Arianisme moest afkondigen alsmede met de H. Hiëronymus, zelf (enigermate) Origenist die een vijandig gezinde geleerde Christen uit overweging van naijver aankloeg wegens Origenistische dwaalleer.
Maar bestaat ook niet zoiets dat een rechter met politiek conservatieve opvatting een verdachte met eveneens politieke rechtse opvatting moet veroordelen wegens uitlatingen die in strijd met de wet zijn?

Vat ik een gedeelte (1930 2e druk p 278f) over een uiteenzetting van de *transsubstantiatie* (een woordje overigens van de scholast Thomas van Aquino) dan moeten wij ons verplaatsen in *die* tijd naar *die* tafel van *dat* Avondmaal. Niets bijzonders daar een broederlijke maaltijd heel gewoon was onder gelovigen. Het is zaak de definitie wel, maar niet de uitleg of interpretatie (van later) te laten gelden. En dat zijn dat de huidige consecratiewoorden (of instellingswoorden zo wij ze noemen) louter en alleen de betekenis hebben aan die (!) tafel. Derhalve *niet* zijn een persoonlijke daad van Jezus *noch* verwijzing zijn naar Zijn komend lijden. Dat vervolgens het "Doe dit" niet meer is dan een tafelgewoonte iets te laten doorschemeren van de Hemelse Maaltijd na de dood maar niet bedoeld te zijn de dood van Jezus zelve. Ofwel een *praesentia imaginabilis* is nadien de aanwezigheid van Jezus, als iets moreels of metaforisch waarbij vergelijkende godsdienstwetenschap van Egyptenaren en Grieken basis is.
Heeft de toehoorder eenmaal de interpretatie (van later) dat het lijden van Jezus hiermee wordt aangeduid dan kan hij niet meer terug.

De ideaaltoestand is alles tot Goddelijk te dogmatiseren zodat de eigen theologie onwrikbaar

is voor kritiek. Het perfecte is immers onaantastbaar.
Loisy had trouwens ook de opvatting dat het lichaam van Jezus net zo zondig is als van een ander. Origenes had al een dergelijke mening dat het lichaam van Jezus minder is dan de Geest Zijns Vaders en de opvattingen in de kerkgeschiedenis hieromtrent zijn talloos.

Wel een verschil met de tekst in de Katechismus van het bisdom van Haarlem 15 VIII 1948 voorgeschreven door Mgr J. P. Huibers die wij uitwendig moesten leren en kennen: *257. Het H. Misoffer is hetzelfde offer als het Kruisoffer van Christus, maar op onbloedige wijze opgedragen door middel van de priester.*

Loisy heeft mij alsnog groot genoegen gedaan temeer daar vele zich van de kerk losgemaakte individuen al of niet met naam zeker na medio zestiger v.e. zich van de traditionele roomskatholieke leerstellingen hebben afgezet.

Zou ik in mijn ontwikkelingstijd als jongen dan mensen hebben gekend die wel de dogmatische geloofswaarheden verkondigd hebben doch persoonlijk een andere, moderne opvatting waren toegedaan?

Josephus sciat!

Slot

Is het Ig een voorrecht?

Ten opzichte van het totale leerlingenbestand per geboortejaar bedroeg in 1962 het aantal afgestudeerden met een diploma VHMO slechts 2% zodat men wel kan spreken van een elite. De democratisering van het onderwijs was nog in het begin alhoewel de Rijksboeken voor het VHMO alsmede de Rijksstudiebeurs en -toelage voor het Hoger Onderwijs allang waren ingevoerd. Maar de idee alleen al *door te leren* was voor vele gezinnen ondenkbaar gedachtengoed.
Men kan derhalve aanvoelen hoeveel minder studenten dan nog Hoger Onderwijs gingen volgen. Publicaties in o.a. Folia uit die tijd laten zien dat academisch onderwijs voornamelijk was voorbehouden aan kinderen uit de *hogere milieus* aangezien een studie als deze een familietraditie genoemd mocht worden.
We moeten bedenken dat de oprichting van het Ig in 1895 niet anders dan een doel voor ogen had een elite te kweken ten behoeve van de katholieke emancipatie in historisch protestants Nederland. De mentaliteit werd aangekweekt als katholiek hogere functies te vervullen of hogere beroepen te bekleden. En de reeds bestaande schoolvorm werd derhalve al niet anders dan *Hogere Burgerschool* genoemd.
Maar het Ig was een School voor VHMO met *bijzonder* onderwijs en dat werd in die tijd voorgesteld als een extra, een pré of zelfs een voorrecht, iets waar wij zo blij om mochten zijn. En dan ook nog jongens alleen als *beter* dan in het Openbaar Onderwijs gemengd.
Ondanks de psychische belasting voor de leerling met de religieuze component werd hem de waarde meegegeven dat cognitieve studie voor de mens alleen niets voorstelt: het is *de gehele mens* in een religieuze contect die gevormd moet worden en daarin is de intellectuele vorming door de intellectuele Jezuïeten een belangrijk deel.

Wie de kans heeft gekregen te studeren aan het Ig, wist door te zetten ondanks de constante coërcitieve opgelegde religieuze verplichtingen alsmede de sprongsgewijze toeneming in intensiteit van de leerstof voor het eindexamen heeft genoten een onderwijs door de voortreffelijkste leraren en daaraan een levenslang genot aan overgehouden. Het is het breukvlak geweest van het Rijke Roomsche Leven naar de oppervlakkige democratische maatschappij zonder elitair denken. In dit opzicht zijn de oud-Ignatianen ouderwets maar degelijk.

(**Laatst bijgewerkt**: 30 XI 2005, 2 XII 2005 Algemene Toevoeging; 4 XII 2005 Slot; 6 XII 2005 Correcties; 1 II 2006, 28 II 2006 Gedeelte uit een interview met prof Ed van den Heuvel; 2 III 2006 St.-Franciscusschool, St.-Cornelisschool en gedeelte lezing prof W.J. Zwalve; 4 III 2006 Toevoeging lijst namen scholieren 5e klas 1953-1954; 5 III 2006 Trouw artikel; 7 III 2006 Bos Atlas; 9 III 2006 Modernisme; 14 III 2006 Overlijden Guus Bakker; 31 III 2006 Josh's Blog; 18 IV 2006 Schlebaum naamscorrectie; 11 VII 2006 Bernard Huijbers, Aanvulling Alles, Aanvulling Brinkhoff, Aanvulling Eduard van Beinum; 8 VIII 2006 Willem Smit, Vaardigheids- of Geschiktheidstoets; Data reünie 22 IV 2006; Vele aanvullingen en citaten, 4 VI 2009; Vele aanvullingen 7 II 2012)